

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

20. maj 2005

Sag 2005-141/7014-28
/lda-ebst

Revideret
Ændringer er markeret med kursiv

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om et ramme- program for konkurrenceevne og innovation (2007-2013) KOM(2005) 121 endelig.

Resumé

Kommissionen har fremlagt forslag til et rammeprogram for konkurrenceevne og innovation (CIP), der afløser en række eksisterende programmer. Målet er at samle relevante programmer, der er af betydning for fremme af produktivitet, innovationskapacitet og bæredygtig vækst i EU inden for en fælles ramme. Samtidig vil komplementære miljøspørgsmål blive inddraget. Dermed søges rammebetingelserne for vækst styrket. Forslaget til rammeprogram er bygget op om 3 delprogrammer:

1. Iværksætter- og innovationsprogrammet,
2. Støtteprogrammet for IKT-politik (informations- og kommunikationsteknologi), og
3. Programmet "Intelligent Energi – Europa".

Kommissionen lægger op til, at miljø – miljøinnovation og miljøteknologi – og indsatsen for små og mellemstore virksomheder organiseres som tværgående indsatser i forhold til alle tre delprogrammer, særligt delprogrammet for iværksætter og innovation.

Forslaget er en del af Kommissionens indsats for at revitalisere Lissabonprocessen, hvilket bl.a. afspejledes i formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råds møde i Bruxelles den 22.-23. marts 2005.

Det samlede rammeprogram foreslås at udgøre 4.212,6 mio. EUR (ca. 31,4 mia. kr.) fordelt over 7 år. Den samlede beløbsramme afhænger dog af drøftelserne om de finansielle perspektiver, altså forhandlingerne om EU's budget i årene 2007-2013.

Forslaget blev præsenteret for Rådet (Konkurrenceevne) den 18. april efterfulgt af en første indledende diskussion heraf på Rådet (Konkurrenceevne) den 10. maj 2005, hvorefter de egentlige forhandlinger vil blive påbegyndt.

1. Baggrund og indhold

Kommissionen offentliggjorde sit forslag til rammeprogram for konkurrenceevne og innovation (CIP) den 6. april 2005 (dansk version den 20. april). Forslaget har en samlet beløbsramme på ca. 31,4 mia. kr. fordelt over 7 år fra 2007-2013.

Kommissionen foreslår, at CIP afløser følgende eksisterende programmer:

- Det flerårige program for initiativ og iværksætterånd, navnlig for små og mellemstore virksomheder (MAP-programmet),
- finansiel støtte til transeuropæiske netværk,
- det flerårige program for handlinger inden for energiområdet, Intelligent Energi – Europa,
- de tre eksisterende IKT-programmer eTEN, eContent Plus og Modinis samt
- dele af det finansielle instrument for miljøet (LIFE-programmet).

Forslaget er en del af Kommissionens indsats for at revitalisere Lissabonprocessen, hvilket bl.a. afspejledes i formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råds møde den 22.-23. marts 2005.

Målet er at samle relevante programmer, der er af betydning for fremme af produktivitet, innovationskapacitet og bæredygtig vækst i EU inden for en fælles ramme. Miljøspørgsmål, der er koblet til denne indsats, inddrages. Det sker for at styrke rammevilkårene for vækst i EU, navnlig for iværksættere og små og mellemstore virksomheder.

Kommissionen baserer forslaget på artikel 156, 157(3) og 175(1) i TEU, hvilket medfører, at Rådet med kvalificeret flertal træffer afgørelse i fælles beslutningstagen med Europaparlamentet, jvf. art. 251. Forslaget ekskluderer eksplicit forskning og teknologisk udvikling i relation til artikel 166 i TEU og hermed de opgaver, der ligger i det 7. rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration. Kommissionen lægger op til, at bl.a. EØS-landene og ansøgerlandene efter aftale kan tilslutte sig CIP-programmet efterfølgende.

Forslaget til rammeprogrammet CIP er bygget op om 3 delprogrammer:

1. Iværksætter- og innovationsprogrammet,
2. Støtteprogrammet for IKT-politik (informations- og kommunikationsteknologi), og
3. Programmet ”Intelligent Energi – Europa”.

Programmet foreslås organiseret med en fælles overliggende bestående af bevilling, retsgrundlag og implementeringsinstrumenter. Kommissionen lægger i forslaget op til, at implementeringsredskaberne i CIP-programmet kan understøtte flere af delprogrammerne, hvis dette giver bedre mening og dermed styrker integrationen af rammeprogrammet. Det gælder eksempelvis fællesskabets finansielle instrumenter, infocentre og netværk.

Miljø og fokus på små og mellemstore virksomheder (SMV) foreslås at indgå som tværgående/horisontale indsatser, hvor SMV'er dog samtidig indgår i det første delprogram for iværksætteri og innovation, mens miljøinnovation og -teknologier indgår i første og tredje delprogram. Kommissionen lægger vægt på, at rammeprogrammet skal bidrage til bæredygtighed og fremme af miljøeffektiv teknologi. Forslaget lægger op til, at der afsættes flere midler, set i forhold til midlerne til disse dele af det eksisterende LIFE-program.

Der foreslås samlet afsat 4.212,6 mio. EUR (ca. 31,4 mia. kr.) til hele rammeprogrammet, svarende til knap 4,5 mia. kr. om året i gennemsnit. Heraf afsættes 2,6 mia. EUR (ca. 19,3 mia. kr.) til iværksætter- og innovationsprogrammet, hvoraf 1,1 mia. EUR (ca. 8,1 mia. kr.) reserveres til at fremme adgangen til finansiering. Der afsættes endvidere op til 520 mio. EUR (ca. 3,9 mia. kr.) til miljøeffektiv innovation for at sikre, at den tværgående indsats får en reel vægt og styrker den allerede eksisterende indsats. Der afsættes 801,6 mio. EUR (ca. 6 mia. kr.) til delprogrammet for IKT og 780 mio. EUR (ca. 5,8 mia. kr.) til delprogrammet for intelligent energi.

Den samlede beløbsramme afhænger dog af forhandlingerne om EU's budget i årene 2007-2013, de såkaldte finansielle perspektiver, hvor en række medlemsstater ønsker en reduktion i forhold til Kommissionens foreslåede budget.

De tre delprogrammer foreslås organiseret med hver sin forvaltningskomité, der forventes administreret under det respektive fagligt ansvarlige generaldirektorat i EU, henholdsvis Erhverv, Informationssamfund og Energi. Disse skal samtidig sikre, at aktiviteterne er i overensstemmelse med medlemsstaternes prioriteter. Forslaget lægger op til, at der fastlægges et specifikt og indikativt budget for hver af disse tre delprogrammer, men at det er muligt at omdisponere, såfremt midlerne ikke kan anvendes fornuftigt inden for et område.

Inden for Intelligent Energi – Europa eksisterer i dag et operativt agentur, der tager sig af administrationen af programmet. Kommissionen lægger op til, at det overvejes, om det med fordel kan udvides til at administrere de ikke-politiske opgaver i forbindelse med delprogram 3, og om andre områder – herunder de øvrige delprogrammer – med fordel kan administreres på tilsvarende vis.

Forslaget skal vedtages i overensstemmelse med artikel 251 i TEU om fælles beslutningstagen.

1. Iværksætter- og innovationsprogrammet:

Kommissionen foreslår, at det eksisterende flerårige program for initiativ og iværksætterånd (MAP), det europæiske konkurrenceevneprogram, dele af det eksisterende innovationsprogram og dele af LIFE-programmet organiseres som et samlet delprogram for iværksætteri og innovation.

Delprogrammet skal tage sig af iværksætteri, industriel konkurrenceevne og innovation, herunder miljøeffektiv innovation, og vil navnlig være målrettet SMV'er. Delprogrammet dækker både industri- og serviceområdet og vil udgøre en vigtig del af EU's iværksætterhandlingsplan, der blev vedtaget i 2004 og det europæiske charter for små virksomheder.

Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at dette delprogram er et af instrumenterne til støtte for implementeringen af den miljøteknologiske handlingsplan (ETAP).

Kommissionen foreslår, at delprogrammet skal fremme innovation ved at fokusere på "nedstrømsdelen" af forsknings- og innovationsprocessen i forhold til teknologisk innovation, herunder fremme innovationsstøttetjenester, markedsudbredelse af eksisterende ny teknologi, samt udvikling af innovationsprogrammer og politikker. Det vil ske ved at fremme sektorspecifik innovation, erhvervsklynger, offentlig-private innovationspartnerskaber og anvendelsen af innovationsmanagement. Desuden støttes horisontale aktiviteter, hvor innovation forstås som en forretningsproces i forbindelse med at udnytte markedsmuligheder for nye produkter, serviceydelser og forretningsprocesser, og ved at gøre en indsats for at fjerne markedsfejl i forbindelse med innovation.

Kommissionen foreslår, at CIP fokuserer på at bidrage til europæiske støtte-tjenester for virksomheder og innovation. Der foreslås innovationsstøtte på regionalt niveau, navnlig overførsel af viden og teknologi samt forvaltning af intellektuelle og industrielle ejendomsrettigheder. Forslaget sigter desuden på udbredelse på markedet af eksisterende nye teknologier som IKT, energi og miljøteknologi samt udvikling og koordinering af nationale og regionale innovationsprogrammer.

CIP vil bidrage til at skabe gode rammer for SMV'ers deltagelse i det 7. rammeprogram for forskning, teknologi og demonstration, uden at yde direkte støtte til deres deltagelse deri.

Delprogrammet for iværksætteri og innovation søger at adressere markedsfejl inden for adgang til finansiering i forhold til ansvarlig kapital, venturekapital og lån til små og mellemstore virksomheder gennem fællesskabets finansielle instrumenter under den europæiske investeringsfond (EIF). Desuden iværksættes et kapacitetsopbygningsprogram for at styrke finansielle formidlers kompetencer inden for bl.a. opfølgingsinvesteringer og teknologi.

Programmet rummer desuden en europæisk erhvervs- og innovationsstøttesevice, der skal fremme adgangen til information samt en politikudviklingsdimension baseret på benchmarkanalyser, studier og sammenligninger af god praksis. Endelig sigter programmet på at forbedre det regulative og administrative miljø for virksomheder.

Kommissionen lægger op til at øge adgangen til information ved at styrke europæiske støttetjenester for virksomheder og innovation, herunder Euro Info Centrene, i forhold til det indre marked, innovation, viden og teknologi samt fællesskabslovgivning.

Der foreslås afsat 2.631 mio. EUR (ca. 19,3 mia. kr.) til dette delprogram, heraf 1,1 mia. EUR (ca. 8,4 mia. kr.) til at fremme adgang til finansiering og op til 520 mio. EUR (ca. 3,9 mia. kr.) til miljøeffektiv innovation og miljøteknologi.

2. Informations- og kommunikationsteknologi-programmet (IKT):

Kommissionen foreslår at samle tre eksisterende IKT-programmer under eEurope-initiativet, eTEN, eContent Plus og Modinis, i et samlet og mere fokuseret IKT-program. Målet er at opnå større synergi og effekt af indsatsen. Dette ligger i forlængelse af formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råds møde i marts 2005, hvor Rådet opfordrede Kommissionen til at forberede et nyt informationssamfundsinitiativ til afløsning for eEurope-handlingsplanerne. IKT-programmet skal således ses i sammenhæng med forslaget til initiativet i2010, som Kommissionen forventes at fremsætte i juni 2005 til afløsning for den eksisterende handlingsplan eEurope 2005.

eTEN (Transeuropæisk netværk for telekommunikation) støtter valideringen og udbredelsen af transeuropæiske IKT-baserede serviceydelser. eContent Plus-programmet, som blev endeligt vedtaget primo 2005, skal fremme udviklingen af innovativt europæisk digitalt indhold. Modinis giver økonomisk støtte til implementering af handlingsplanen eEurope 2005 gennem indsats inden for fire områder: Overvågning og sammenligning, udbredelse af bedste praksis, analyser og strategiske drøftelser samt netværks- og informationssikkerhed.

Delprogrammet skal være et af midlerne til at støtte aktioner identificeret i i2010-initiativet. Det skal stimulere en bredere anvendelse af IKT hos borgerne, i virksomhederne og hos myndighederne og sigte mod en intensivering af de offentlige investeringer i IKT. Delprogrammet kommer til at bygge på erfaringerne fra eTEN, eContent og Modinis, samtidig med at det skal forbedre synergieffekterne mellem disse.

Delprogrammet skal støtte aktioner til udvikling af et europæisk samarbejdsområde for information og til styrkelse af det indre marked for informationsprodukter og -tjenester. Det skal søge at stimulere innovation gennem en større udbredelse af og større investeringer i IKT med det formål at udvikle et inkluderende informationssamfund samt mere effektive tjenester på områder af offentlig interesse og skabe forbedret livskvalitet. Det skal også tage fat om problemerne med fragmenteringen af det europæiske marked for digitalt indhold ved at støtte produktion og distribution af europæisk online-indhold og fremme den kulturelle og sproglige mangfoldighed i Europa.

eContent Plus-programmet løber frem til udgangen af 2008, hvorefter det foreslås inkluderet i CIP-programmet.

Kommissionen foreslår, at der afsættes 801,6 mio EUR (ca. 6 mia. kr.) til dette delprogram, eksklusiv finansieringen af eContent i 2007-2008 på i alt 93,4 mio. EUR.

3. Intelligent Energi-programmet:

Forslaget lægger op til en fortsættelse og udvidelse af det eksisterende intelligent energi-program inden for det foreslåede rammeprogram. Målet er at støtte bæredygtig energiudvikling, miljøbeskyttelse, forsyningssikkerhed og konkurrenceevne samt fremme implementeringen af fællesskabslovgivning på området. Delprogrammet søger derfor at bidrage til udvikling og implementering af de energireguleringsmæssige rammer, øge investeringsniveauet i nye og bedst ydende teknologier, øge anvendelsen og efterspørgslen efter energieffektivitet, vedvarende energiressourcer og energi-diversificering (brug af forskellige energikilder), også inden for transportområdet. Dette bidrager ligeledes til en positiv miljøgevinst.

For at opnå større markedsgennemtrængning for vedvarende energikilder og forbedre energieffektiviteten er der behov for en fællesskabsindsats navnlig i forhold til standardisering af udstyr, udbredelsen af teknologi og af bedste praksis for management. Desuden er der brug for at accelerere investeringer og stimulere markedsoptagelse af innovative teknologier til vedvarende energi. Dette vil bidrage til udbredelse af miljøteknologi og et forbedret miljø.

Delprogrammet er fællesskabets ikke-teknologiske program inden for energiområdet med fokus på at fjerne ikke-tekniske barrierer, skabe markedsmuligheder og øge opmærksomheden.

Forslaget lægger op til, at COOPENER, den eksterne dimension af det eksisterende program, overflyttes til EU's eksterne politikker og videreføres som instrument deri.

Kommissionen foreslår, at intelligent energi-programmet organiseres om fortsættelsen af programmerne SAVE, ALTENER og STEER:

- SAVE: Programmet for energieffektivitet og den rationelle brug af energi, navnlig i bygninger og industrien.
- ALTENER: Programmet for nye og vedvarende energikilder for centraliseret og decentraliseret produktion af elektricitet og varme og deres integration i de lokale miljø- og energisystemer.
- STEER: Programmet for energiaspekter ved transport, diversificering af brændstoffer, herunder vedvarende energikilder, og energieffektivitet inden for transportområdet.

Der eksisterer i dag et intelligent energi-agentur (Intelligent Energy Executive Agency). Kommissionen foreslår, at der gennemføres en vurdering af,

om man med fordel kan organisere administrationen af delprogrammet ved hjælp af en udvidelse af dette agentur. Politikbeslutninger vil dog ikke blive uddelegeret til agenturet.

Kommissionen foreslår, at der afsættes 780 mio. EUR (ca. 5,8 mia. kr.) til dette delprogram.

Overensstemmelse mellem CIP-forslaget og det 7. rammeprogram:

Programmet er ifølge Kommissionen komplementært i forhold til forskning og udviklingsområdet under det 7. rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration (FP7-RTD), hvortil der er foreslået afsat ca. 500 mia. kr for årene 2007-2013. CIP fokuserer på ikke-teknologiske områder af innovation og på indsatsen efter selve forskningen og udviklingen, mens det 7. rammeprogram vil fokusere på forsknings- og udviklingsdelen.

2. Europa-Parlamentets holdning

Europa-Parlamentets holdning foreligger endnu ikke.

3. Nærhedsprincippet

Det er Kommissionens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Programmet er et fællesskabsinstrument, der afløser en række eksisterende programmer, der bl.a. støtter tiltag i medlemsstaterne, udbredelse af bedste praksis og fremme af adgang til finansiering via den Europæiske Investeringsfond (EIF). Ansvarer herfor deles mellem Kommissionen og medlemsstaterne. Inden for en række af indsatsområderne er der tale om brug af den åbne koordinationsmetode.

Det er derfor regeringens vurdering, at Kommissionens forslag er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

4. Gældende dansk ret

Forslaget påvirker ikke gældende dansk ret.

5. Høring

Forslaget er sendt i høring i de relevante specialudvalg med frist den 17. maj 2005. *Følgende bemærkninger fremkom:*

Dansk Industri (DI), Dansk Handel og Service (DHS), Handel, Transport og Serviceerhvervene (HTS), LO, Fagligt Fælles Forbund (3F), Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Dansk Vand- og Spildevandsforening (DANVA), Danmarks Naturfredningsforening (DN) og Advokatrådet bakker alle op om programmet.

DI støtter en styrket innovationsindsats og sammenlægningen af programmer, herunder at SMV-politikken indgår som tværgående indsats og betoner, at de administrative byrder – især for SMV'er – skal minimeres. DI ønsker tæt koordination med 7. rammeprogram, og at EU's indsats er over-

skuelig og komplementær i fht. den nationale indsats. I indsatsen for adgang til finansiering bør pre-seed og mikrofinansiering tilrettelægges inden for en national ramme. EU bør støtte fremme af risikovillig kapital og et transeuropæisk venturemarked. Generel erhvervsservice bør drives på markedsvilkår. DI støtter, at miljø indgår som horisontal indsats, og at "Intelligent energi", der ønskes udbredt til andre energiteknologier, og adgangen til kapital på energiområdet skal forbedres.

DHS støtter fokus på SMV'er og innovation, herunder navnlig SMV'ers innovation, og at der sker en strømning og øget synergi. DHS ønsker, at der tages afsæt i virksomhedernes realitet, at aktiviteterne er lettilgængelige, relevante og målrettede SMV'er. DHS er imod en reduktion af budgettet. Såfremt der skæres i forslaget budget ønsker DHS dog, at det sker i fht. delprogram 3.

HTS ser CIP som et godt supplement til 7. rammeprogram og støtter CIPs fokus på brugerdreven innovation og serviceerhvervene. HTS støtter, at CIP målrettes SMV'er, herunder navnlig i fht. adgang til finansiering og innovationsforanstaltninger, og støtter en bred innovationstilgang. HTS støtter strømningen af IKT-programmerne, navnlig eTEN og eContent Plus, og ønsker budgettet til IKT-programmet forøget, da IKT bidrager til brugerdreven innovation.

LO støtter, at miljø indgår som horisontal indsats. LO ønsker et tæt samspil i fht. det 7. rammeprogram og samtænkning af forsknings- og innovationskæden, der dog ikke må ses som en lineær proces. Der er behov for mere effektive instrumenter til spredning af viden og fremme af innovation, herunder brugerdreven innovation, navnlig i fht. SMV'er. Hele vidensinfrastrukturen, herunder erhvervsklynger, OPP og uddannelser og teknologiske formidlere i fht. innovation mv., bør inddrages, bl.a. i fht. innovative netværk og partnerskaber. Desuden skal medarbejderne inddrages i innovationsprocessen.

3F støtter forslaget, men efterlyser den sociale dimension, arbejdstagerrettigheder og et godt arbejdsmiljø deri. Dette gælder specifikt i delprogram 1 og 3. Desuden ser 3F det som vigtigt, at delprogram 3 inddrager øget beskæftigelse, arbejdstagerrettigheder og et godt arbejdsmiljø i bæredygtig energiudvikling.

FTF lægger vægt på at revitalisere denne del af Lissabon-processen og intentionen om at understøtte rammebetingelserne. FTF støtter den foreslåede organisering af miljøindsatsen og ønsker herunder offentlig/private innovationspartnerskaber. FTF ønsker, at CIP understøtter videnssamfundets infrastruktur, herunder det offentlige rolle.

DANVA erklærer sig enig i at der er markedsfejl på området for miljøteknologi og tolker forslaget som, at vand- og kloakforsyning fortsat kan få til-

skud til innovationsprojekter, men ønsker eksplicit området nævnt i forslaget. Desuden ønskes større synlighed for miljøprojekter og økoinnovation.

DN støtter økoinnovations placering i delprogram 1 og energieffektivitet og vedvarende energi i delprogram 3, men ønsker budgettet øget for disse. DN efterlyser afklaring af begrebet økoinnovation, der bør rumme teknologier, produktionsprocesser, serviceydelser og udbredelse af eksisterende teknologier, der understøtter EU's miljømål. CIP bør forbedre markedsbetingelserne for miljøinnovation, og DN ønsker, at der afsættes et minimumsbeløb til miljøindsatsen. Endelig ønskes screening af alle delprogrammernes initiativer i fht. overensstemmelse med EU's miljølovgivning.

Advokatrådet støtter regelforenkling og muligheden for at opnå synergieffekter ved at samle en række programmer i ét. Advokatrådet forebeholder sig muligheden for yderligere kommentarer fsva. påvirkning af dansk ret, når det endelige forslag foreligger.

DA har ingen bemærkninger til forslaget.

6. Andre landes holdninger

Medlemsstaterne har under de indledende drøftelser udtrykt sig i generelt positive vendinger om forslaget og mange har givet udtryk for, at CIP overordnet set ligger i forlængelse af Det Europæiske Råds anmodning fra forårstopmødet om midtvejsevaluering af Lissabon-strategien den 22.-23. marts 2005. Medlemsstaterne er dog stadig ved at vurdere forslaget og har ikke afsluttet de nationale konsultationer.

Medlemsstaterne lægger vægt på, at afgrænsningen og komplementariteten i forhold til det kommende 7. rammeprogram for forskning, udvikling og demonstration og til strukturfondene bliver tydeligere. Medlemsstaterne lægger ydermere vægt på, at programmet skaber europæisk merværdi og bygger på lettilgængelige procedurer. Endelig ønskede enkelte medlemsstater at styrke iværksætterindsatsen henholdsvis et særligt underprogram for miljøinnovation.

7. Foreløbig dansk holdning

Danmark arbejder for at styrke Lissabon-processen. Det er derfor centralt for den danske holdning, at forslaget bidrager positivt til konkurrenceevne og innovation, herunder styrker erhvervslivets europæiske rammebetingelser, og at der er tale om en reel merværdi i forhold til videreførelsen af de eksisterende programmer, herunder at der lægges vægt på, at programmet bidrager til at underbygge og styrke indsatsen, sikrer en fortsat effektiv koordination og udvikling af de enkelte politikområder, og at nå de fastsatte mål på miljøområdet.

8. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget forventes ikke i sig selv at få lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget til rammeprogram for konkurrenceevne og innovation vil i givet fald afløse en række eksisterende programmer. Det forventes, at den finansielle ramme vil indgå som en del af forhandlingerne om det finansielle perspektiv for 2007-2013.

9. Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget til rammeprogram forventes ikke i sig selv at have samfundsøkonomiske konsekvenser. En styrket indsats inden for de forventede indsatsområder må forventes at styrke iværksætter, små og mellemstore virksomheders forhold, innovation og udbredelsen af informations- og kommunikationsteknologi, samt bidrage til forbedrede miljø- og energiforhold, hvilket må forventes at bidrage til styrket økonomisk vækst.

10. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Folketinget blev orienteret om forslaget forud for Kommissionens præsentation heraf på Rådet (Konkurrenceevne) den 18. april 2005 og i forbindelse med orienteringen forud for Rådsmødet (Konkurrenceevne) den 10. maj 2005.